

TER HERINNERING AAN MR. M. MEES,
DOOR C. F. STORK.

Op weinig dingen was de man, wiens naam wij boven deze regelen schrijven, minder gesteld dan op iets dat naar huldinging geleek. Maar toch, als hij voelde, dat de waardeering oprecht was en de hulde verdiend, zooals indertijd van de directie en mede-commissarissen der Holland-Amerika-Lijn, of toen weinig weken voor zijn dood het bestuur van de Spaarbank hem dank bracht, vertelde hij zijn jongere vrienden hiervan met groote ingenomenheid.

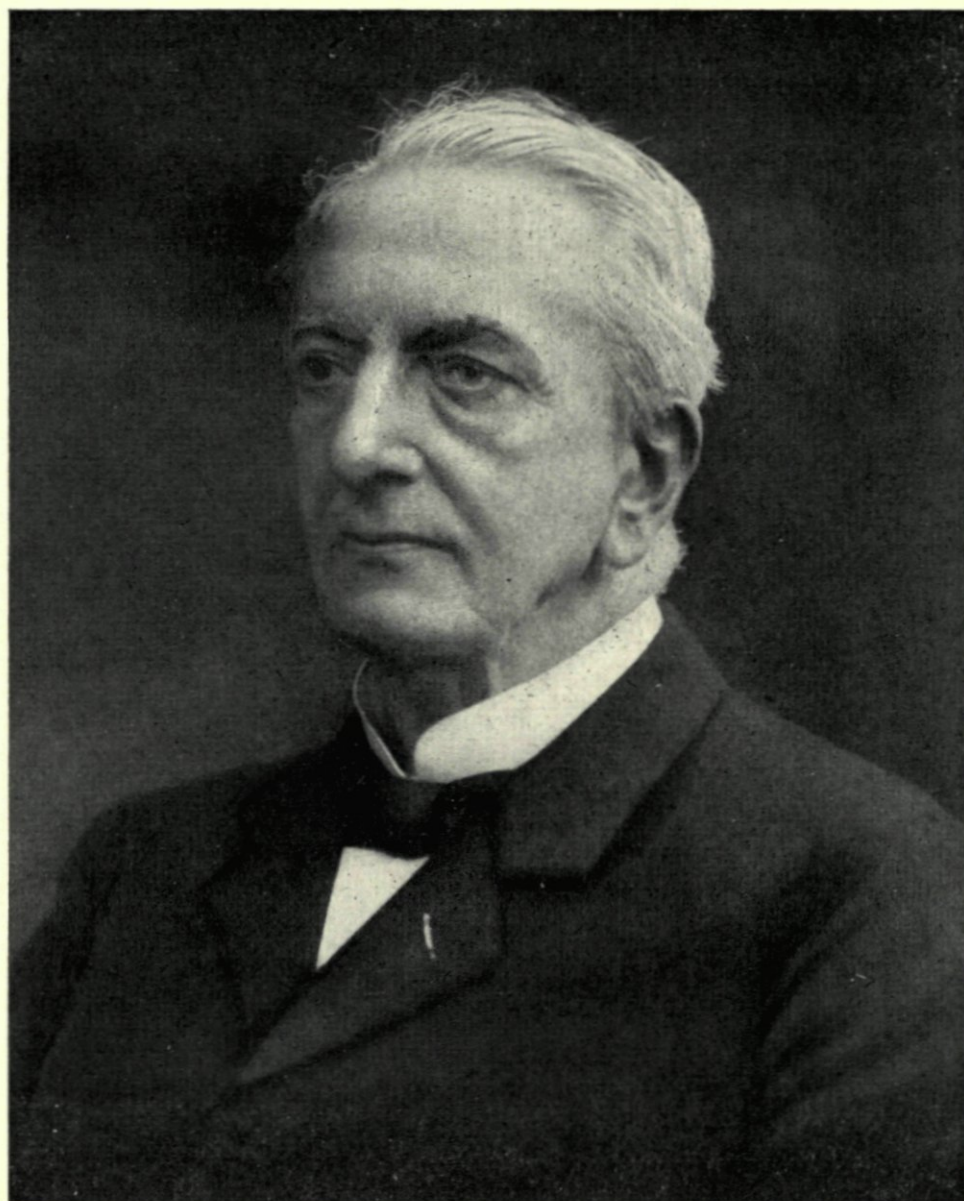
Als ik op verzoek der redactie van het Jaarboekje, met gebruikmaking van wat ik elders over hem schreef, als zoon van een zijner beste vrienden, hier iets over Mr. M. Mees mededeel, dan bedoelt dit te zijn in zijn geest en dus zeer eenvoudig. Geen schets van zijn leven, zooals alleen een meer bevoegde die zou kunnen ontwerpen, maar enkele woorden van herinnering.

In de geschiedenis van Rotterdam in de laatste zestig jaren bekleedt Mr. Mees een voorname plaats. Door geboorte, aanleg en studie was hij voorbestemd deze in te nemen. Zijn afkomst en bekwaamheden brachten hem aan het hoofd van een groot bankiershuis, waardoor hij in gelegenheid was krachtigen steun en hulp te verleen aan tal van zaken. Wetenschappelijke aanleg en studie deden hem het wetenschappelijk-economisch leven van zijn tijd medeleven, maakten hem tot man van gezag, ook naast geleerden als zijn broeders: Mr. W. C. Mees en Dr. R. P. Mees R.A.zn., en andere economen van naam.

Als bankier wist hij veel tot stand te brengen in medewerking met zijn compagnons en met vrienden, — kooplieden, reeders en industrieelen —, wier namen elk Rotterdammer kent.

In het voorjaar van 1872 maakte de vader van schrijver dezer regelen: C. T. Stork, textiel- en machine-fabrikant, op aanbeveling van zijn vriend Hendrik Muller, kennis met Marten Mees. De kennismaking leidde tot warme vriendschap, die overgedragen werd op het jongere geslacht, dat er het voorrecht aan dankte van intiemen omgang in de kringen van dezen eminenten burger van Rotterdam.

Hoe wij industrieelen hem als man van zaken en vriend beoordeelden, trachtte ik dadelijk na zijn dood op de volgende

MR. M. MEES † 7 FEBRUARI 1917

CAT. 1603

wijze te schetsen:

„In een oud rijmpje, dat een familielid maakte, om de verschillende broeders in hun voornaamste hoedanigheden te kenschetsen, heette het van hem „Marten voor de *daad*”. Het was aardig en juist gezegd; bij alle bekwaamheid als kenner van staathuishoudkunde en finantiewezen was deze bankier in de eerste plaats man van de daad.

Met de groote gaven en finantiëele hulpmiddelen, waarover hij kon beschikken, werkte hij ten bate van den bloei der opkomende koopmansstad aan de Maas. Het was in den tijd, dat in Rotterdam, door de werken tot verbetering van den toegang naar en van de zee, de mogelijkheid van een groote toekomst als zeehaven werd beseft. — Ondernemende jonge mannen wilden stoombootvaarten openen op Indië, op Amerika, handel drijven op Afrika, het nieuw ontdekte zwarte werelddeel. Daarvoor waren schepen noodig; de firma Mees hielp krachtig bij de oprichting van de nieuwe reederijen. Ook voor den bouw van haveninrichtingen werd een groote maatschappij gevestigd. In al die ondernemingen nam Marten Mees, toen in den middelbaren leeftijd, krachtig deel. Hij werkte daarin samen met een vriend, ook man van groote bekwaamheid, maar die helaas het groote vertrouwen, dat men hem geschonken had, misbruikte. Die vriend was de bekende Lodewijk Pincoffs, directeur van verschillende groote zaken, waarin de firma R. Mees & Zoonen of M. Mees persoonlijk deel hadden.

Het was een groote slag voor de vooruitstrevende handelsstad, toen, tengevolge van verkeerd beheer en knoeierij — om de fouten van dat beheer te verbergen, — in Juni 1879 de levensdraad van al die zaken afgesneden scheen. Tot het uiterste kwam het gelukkig niet; krachtig ingrijpen van de voornaamste belanghebbenden wist de gevolgen van de beruchte Pincoffs-ramp minder groot te maken dan aanvankelijk gevreesd werd, al hadden vele menschen veel geld verloren. Voor Mr. M. Mees vooral waren het dagen van groote beproeving, want menigeen was genegen ook op hem een deel van de blaam te werpen voor de gepleegde onregelmatigheden. Wie ingewijd waren, wisten wel beter; ook dat het te groote vertrouwen in den voortvluchtigen directeur aan de firma R. Mees & Zoonen vele tonnen gouds kostte! Voor Marten Mees was het balsem in de wonde, dat zijn

beste vrienden geen oogenblik twijfelden aan zijn goede trouw en krachtig zijn verdediging op zich namen. Één dier vrienden was de stichter onzer zaken ¹⁾: C. T. Stork. In een dagboek, dat deze zijn kinderen naliet, staat vermeld: „Juni 1879. Wat is er de laatste dagen veel gebeurd! Vreeselijk! (te Rotterdam)”. Wel een bewijs, hoe grooten indruk de Rotterdamsche ramp had gemaakt.

Wat toen velen in Mr. Mees zwakheid scheen, was juist zijn groote kracht. Ditmaal was zijn vertrouwen misbruikt, maar dat hij zijn vertrouwen wist te schenken en met dat vertrouwen krachtigen steun aan ondernemende menschen, deed hem, vóór en na, zooveel tot stand brengen.

Het heeft hem zeker heel wat moeite gekost de zorgen van deze moeilijke tijden te boven te komen. Dat is hem echter gelukt en de teere planten der Rotterdamsche scheepvaartondernemingen werden, mede onder zijn leiding, krachtige boomen. Tot op hoo-gen leeftijd bleef Mr. Mees commissaris van den Rotterdamschen Lloyd, de prachtige stoomvaartlijn op Indië, en president-com-missaris der Holland-Amerika-Lijn, die onder eindelooze zorgen van een bijkans hopeloos kleine onderneming tot een der beste stoomvaartverbindingen op Amerika is geworden.

Elke nieuwe zaak op het gebied van handel, nijverheid of algemeen nut, die zijn steun vroeg, kon daarop rekenen. Tot den bloei der Rotterdamsche Spaarbank, een der beste instellingen op dit gebied, droeg hij in hooge mate bij. ¹⁾

De kennismaking met C. T. Stork, waarover ik hierboven sprak, viel in dagen van groote zorg voor den eerste. Het is hier niet de plaats te vermelden, waarom de raad van den financier werd ingeroepen en hoe deze zijn grooten invloed ten goede wist aan te wenden. Ter kenschetsing echter van de karakters van beide vrienden is het zeker niet ongepast hier over te nemen van wat door C. T. Stork in het straks genoemde dagboekje 20 April 1872 neergeschreven werd: „Voor eenigen tijd leerde ik kennen Mr. M. Mees te Rotterdam. Wat doet het goed zulke menschen te leeren kennen! Toen ik hem van mijn zaken sprak, begreep hij mij dadelijk en verklaarde zich bereid te trachten mijn finantieele zorgen, waaronder ik sedert 3 à 4 jaren in meerdere mate gebukt ga,

1) Bedoeld is de machinefabriek van Gebrs. Stork & Co. te Hengelo.

te lenigen, en hij voegde de daad bij het woord Ik leerde hem kennen als een der flinksten en edelsten, als een man met een warm hart en helder hoofd! O, het doet zoo goed bij al die egoïsten, die men kent, iemand te ontmoeten met wien men zoo volkomen sympathiseert.. Zulke karakters treft men zoo zeldzaam aan”.

Is de lezing van deze woorden van den vriend over den vriend niet een verkwikking van het gemoed? Uiterlijk leek Marten Mees velen ontoegankelijk; hij was een te krachtige natuur om zich naar buiten veel bloot te geven. Maar hoe zijn karakter was, blijkt uit niets zoozeer als uit deze woorden door een man van even hoog karakter als teeder gemoed over hem geschreven.

Wilde men hem als een man van zaken in zijn kracht leeren kennen, dan moest men hem bijwonen in besprekingen over ingewikkelde kwesties van beheer of administratie in een der zaken, waaraan hij als commissaris verbonden was. Zijn opmerkingen over gewichtige details, zijn scherpzinnige en heldere adviezen moest men bewonderen; zij verbaasden in de laatste jaren bij een man van zoo hoogen leeftijd. Voor den niet-industrieel, vooral voor den bedachtzamen financier, is het wel eens moeilijk zich te denken in de betrekkelijke gemakkelijheid, waarmee de fabrikant, als hij dit voor den goeden gang of de uitbreiding zijner zaken noodig acht, over het vastleggen van groote kapitalen heenstapt; Marten Mees kon in zulke gevallen goedig plagend 's Predikers waarschuwing tegen de begeerlijkheid aanhalen, na kennisneming van de motieven gaf hij met een warmte — die veel voorzichtige jongeren ten voorbeeld kon wezen — zijn steun. De directiën der Rotterdamsche reederijen zullen van zijn ruimen blik mede kunnen spreken; hoe verheugde hij zich in hun bloei! Terwijl hij aan den eenen kant wel eens waarschuwde tegen overschatting van het belang van Rotterdam's transito-verkeer voor die stad, waardeerde hij aan de andere zijde hoogelijk den grootschen opzet van den nieuwen Waalhaven-aanleg, zooals de ontwerper dier plannen De Jongh en een voortvarend Gemeentebestuur zich dien dachten. Kleine overwegingen waren hem vreemd.

Als medewerker aan De Economist en andere periodieken en dagbladen schreef Marten Mees over tal van economische en financiëele kwesties, als lid van de Kamer van Koophandel en

Fabrieken stelde hij vele jaren lang de uitnemende jaarverslagen van de Rotterdamsche Kamer samen. Zijn stijl was even eenvoudig als helder. Wie, die het las, bewaarde niet een herinnering aan het boekje over „Vrijhandel en Bescherming”, waarin hij jaren geleden in kleine hoofdstukken ingewikkelde problemen populair behandelde. De lezing daarvan is nog aan te bevelen aan wie het boekje niet leerde kennen.

Wie het voorrecht had te mogen verkeerden in het gastvrij huis aan de Veerkade of 's zomers in het eenvoudige buitenhuis te Katendrecht, zal voor zijn gansche leven een dankbare herinnering bewaren aan den omgang met den heer en mevrouw Mees. Daar vond men in vroeger jaren o.a. zijn schoonvader, den op hoogen leeftijd nog jeugdigen dominee Van Teutem, en dan dien merkwaaardigen man van veler grooten invloed als leermeester en vriend: Piaget; er waren de broeders Mees onder wie Dr. R. P. Mees R.Az. in alle bescheidenheid uitblonk, er verkeerden vrienden als Hendrik Muller Szn. en zoovele anderen. Hoe kwamen daar vaak belangrijke sociaal-economische vragen ter sprake en werd er behandeld al wat bijdroeg tot den vooruitgang van de stad Rotterdam, tot den herlevenden ondernemingsgeest van ons land! Werd niet menige voortreffelijke rede van Rotterdam's eminenten vertegenwoordiger in de Tweede Kamer in gesprekken met zijn broers voorbereid? Hoe groote invloed is van dezen kring uitgegaan op zooveel jongere bloedverwanten en vrienden van den huize!

In de laatste jaren had Mr. M. Mees zich uit zijn zaken teruggetrokken en bracht hij met zijn echtgenoot een groot deel van het jaar buiten in Gelderland door. Maar verouderd was hij niet; scherpzinnig als steeds volgde hij met belangstelling nog het heele leven van zijn tijd; bleef hij velen den weg wijzen; nam hij nog commissariaten in groote ondernemingen waar, niet als sinecure, maar bleef hij een gewaardeerd raadsman.

Tot korte weken voor zijn dood was hij in het volle bezit van al zijn geestelijke en lichamelijke vermogens. Tot het laatste oogenblik van zijn acht-en-tachtig jaren bleef zijn geest helder.

Zoo heeft hij in een lang leven gewoekerd met zijn gaven en zijn zedelijke kracht, ondanks groote smarten, die hem niet gespaard bleven, onvermoeid werkende ten bate van velen, in het belang van stad en land.

HENDRIK SPIEKMAN † 18 NOVEMBER 1917